

Příprava na 5. seminář z Vývojové psychologie II

Téma 1:

Střední a pozdní dospělost:

„Ohlédnutí za minulostí a pohled do budoucna“

Seminář bude věnován diskusi, která bude zaměřena na problematiku spojenou s vývojovým obdobím střední a pozdní dospělosti. Budeme se zabývat změnami v sociálních rolích, tématem druhých manželství, problematikou přirozených vývojových krizí u mužů a u žen.

Zadání:

Studenti si ve skupinkách připraví podklady pro diskusi podle zadaných témat.

1. změny v sociálních rolích ve střední a pozdní dospělosti

Ve skupinkách si naplánujte rozhovor a vzájemně porovnejte zjištěné informace, které budete prezentovat na semináři:

Rozhovor proveďte s dospělým v období střední nebo pozdní dospělosti, který má již dospívající dítě/děti

Při plánování rozhovoru se zaměřte:

- na změny v roli rodičovské,
- na změny ve vztahu k partnerovi,
- na změny ve vztahu k vlastním rodičům
- na změny v profesní roli.

Ve všech jmenovaných oblastech se zaměřte na současný stav, plány do budoucna, vzpomínky na plány z minulosti a jejich uskutečnění. Snažte se zjistit jeho/její vztah k uskutečněným a neuskutečněným plánům. Jaké prostředky volil/a k dosažení svých cílů. Jaké vyrovnávacích strategie při jejich nedosažení.

V této souvislosti se snažte zjistit, jaké vývojové úkoly, řeší a s jakým úspěchem. Můžete se inspirovat vývojovými úkoly dle Havighursta pro období střední dospělosti.

2. První a druhé manželství

Ve skupinkách si naplánujte rozhovor a vzájemně porovnejte zjištěné informace, které budete prezentovat na semináři:

Oslovte dospělé v období střední nebo pozdní dospělosti, kteří jsou ženatí/vdané a:

a) jejichž manželství je pro ně první

b) jejichž manželství je pro ně druhé

Zaměřte se na změnu postojů k manželství obecně, i k vlastnímu manželství, na změnu v partnerské a rodičovské roli. Na okolnosti, které udržují současné manželství/vedly k manželství novému. Snažte se porovnat obě skupiny ad a) a b).

U skupiny b) se zaměřte na srovnání postojů a očekávání a průběhu v prvním a v druhém manželství.

3. Přírozené vývojové krize u mužů a u žen

Ve skupinkách si naplánujte rozhovor a vzájemně porovnejte zjištěné informace, které budete prezentovat na semináři:

Proveďte rozhovor s dospělými ve věku 40-60 let. Proveďte rozhovor s mužem i se ženou. Zaměřte se na přírozené vývojové krize u mužů i u žen (můžete se dotknout tématu nástupu puberty u dívek i u chlapců, problematiky těhotenství a porodu, menopauzy/andropauzy aj.) Zjistěte, která období ve svém životě považoval/a za krizová, zda považuje současné období za krizové a v čem, případně zdali předpokládá krizové období v budoucnosti a proč. Zjistěte, jaká jsou podle něj/ní přírozená krizová období u jedinců opačného pohlaví. Jak se vyrovnává s vývojovými krizemi partnera, dětí, rodičů.

4. mediálně prezentovaná realita

Zjistěte, jak je v současné době v médiích prezentována problematika:

- krize středního věku
- menopauzy a andropauzy
- druhých manželství
- „vylétávání z hnízda“ a „syndromu prázdného hnízda“

Můžete porovnat naše a zahraniční média.

Vývojové úkoly pro období střední dospělosti podle Havighursta:

1. pomoci dospívajícím, aby se stávali odpovědnými jedinci
  2. dosáhnout dospělé sociální a občanské odpovědnosti
  3. udržení uspokojivé výkonnosti ve vlastní profesi
  4. rozvinutí aktivit volného času
  5. plně rozvinout vztahy k manželskému partnerovi jako osobnosti
  6. přijmou fyziologické změny středního věku a adaptovat se na ně
  7. přizpůsobit se stárnoucím rodičům
- (cit. dle Švancara)

Téma 2:

Stáří

Seminář bude věnován diskusi, která bude zaměřena na problematiku spojenou s vývojovým obdobím raného a pozdního stáří.

Zadání:

Studenti připraví podklady pro diskusi podle zadaných témat.

1. Životní příběh

Proveďte rozhovor s osobou:

a) ve věku 65-75 let

b) nad 80 let

Pokuste si všimnout jeho/jejího vzhledu, mimiky, pantomimiky, oblečení, případně úpravy místnosti (pokud budete rozhovor provádět v jeho/jejím domácím prostředí)

V rozhovor strukturujte podle následujících témat:

1. Co byste řekl(a) o svém dětství?
2. Co se vám v životě nejvíce podařilo?
3. Prožila jste nějaké těžké zklamání?
4. Uvědomila jste si v určitém věku, že stárnete? Kdy a za jakých okolností?
5. Co byste chtěl(a) v dalších letech života ještě prožít?
6. Změnil se v posledních letech váš vztah k mužům/ k ženám?

Vě větších skupinkách srovnajte své poznatky z rozhovoru a z pozorování. Srovnajte jedince stejné věkové skupiny i obou věkových skupin mezi sebou. Připravte si prezentaci na seminář.

2. Zjistěte co nabízí současná společnost seniorům?

Jak se současná společnost vyrovnává s péčí o staré lidi a jaké jim nabízí možnosti v zájmové oblasti? Za jakých okolností staří lidé tyto možnosti využívají? Oslovte některé seniory ve vašem okolí a zjistěte, které z těchto služeb využívají. Rovněž se zaměřte na jejich zájmovou oblast. Jakým zájmovým činnostem se věnují. Jakým činnostem by se chtěli ve svém věku věnovat a není to z nějakého důvodu možné.

3. Seniori v domově důchodců

Proveďte rozhovor se seniorem, který žije v domově důchodců. Snažte se zjistit jeho způsob trávení času v domově. V čem je mu pobyt zde ulehčením a v čem zátěží. Pokuste se zjistit důvody jeho odchodu do domova. Zdali to byla jeho volba nebo volba někoho jiného. Zda udržuje vztah s rodinou a v jaké podobě. Pokuste se postihnout, jak se adaptoval(a) na zdejší prostředí. Co mu/jí vyhovuje, co by rád/a změnil/a.

Úkol pro všechny: zamyslete se nad svým vztahem ke stáří a k seniorům.